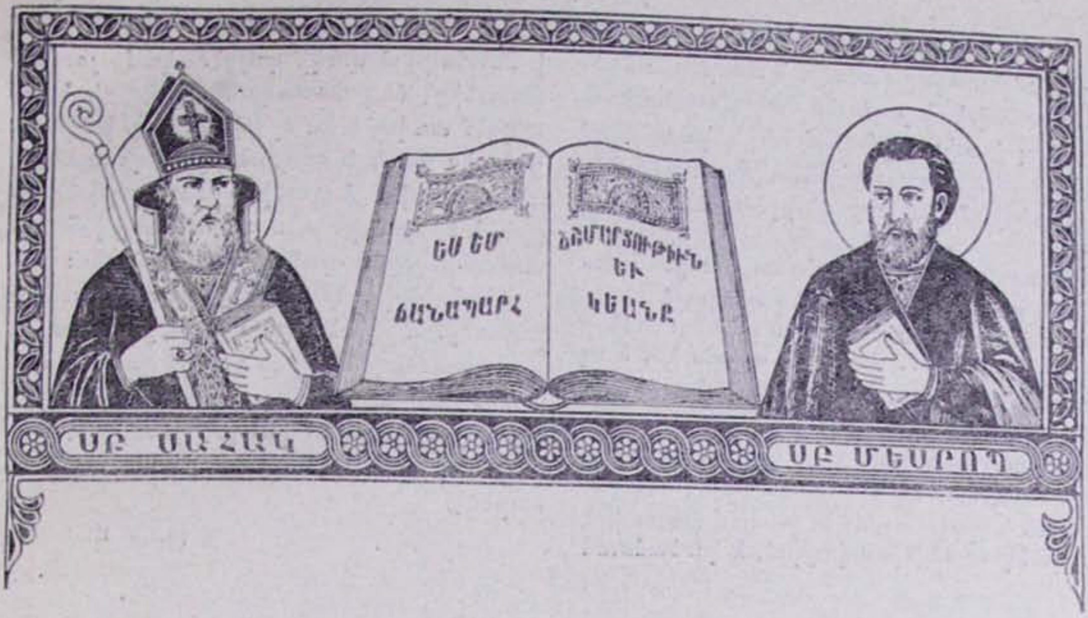

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ

Ա Ռ Ա Կ Ք Ս Ո Ղ Ո Մ Ո Ն Ի

Ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ, իմանալ զբանս հանճարոյ, ընդունել զդարձուածս բանից, ի միտ առնուլ զարդարութիւն ճշմարիտ, և ուղղել զիրաւունս. զի տացէ անմեղաց զխորագիտութիւն, մանկանց տղայոց զմիտս և զհանճար. որոց իբրև լուիցէ իմաստունն՝ իմաստնագոյն լիցի, իսկ որ հանճարեղն իցէ զառաջնորդութիւն ստասցի, ի միտ առցէ զառակս և զբանս խորինս, զբանս իմաստնոց և զառակս նոցա: Սկիզբն իմաստութեան երկիւղ Տեառն, հանճար բարի ամենեցուն որ առնեն զնա. պաշտօն բարի առ Աստուած՝ սկիզբն զգօնութեան. զիմաստութիւն և զխրատ ամպարիշտք անգոսնեն:

Լուր, որդեակ, խրատու հօր քո, և մի՛ մերժեր զօրէնս մօր քո. զի պսակ շնորհաց ընկալցի գլուխ քո, և մանեակ ոսկի ի պարանոցի քում:

Որդեակ, մի՛ խաբեսցեն զքեզ արք ամպարիշտք, և մի՛ ախորժեսցես՝ եթէ կոչեսցեն զքեզ և ասիցեն, եկ ընդ մեզ՝ կցորդ լեր արեան, ծածկեսցուք յերկրի զայր արդար ի տարապարտուց. կլցուք զնա կենդանւոյն իբրև զդժոխք, և բարձցուք զյիշատակս նորա յերկրէ. և զստացուածս նորա զպէսպէսս ըմբռնեսցուք, լցցուք զտունս մեր աւարաւ. զվիճակ քո արկ ընդ մեզ, քսակ հասարակաց ստասցուք ամենեքեան, գանձարան ի միասին եղիցի մեր:

Որդեակ, մի՛ երթար ճանապարհ ընդ նոսա, խոտորեա զոտն քո ի շաւղաց նոցա: Զի ոտք նոցա ի չարիս ընթանան, և երագունք են ի հեղուլ զարիւն: Զի ոչ եթէ տարապարտուց ձգեն զործիս թռչնոց. զի նոքին իսկ որ սպանութեանն հաղորդ են գանձեն անձանց իւրեանց զչարիս. կործանումն արանց անօրինաց չար է: Այս ճանապարհք են ամենեցուն որ գործեն զանօրէնս, զի ամպարշտութեամբն զանձինս իւրեանց սատակեն:

Իմաստութիւն յելս ճանապարհաց գովի, և ի հրապարակս համարձակութիւն բերէ. և ի

գլուխս պարսպաց քարոզի, և առ դրունս հզօրաց յաճախէ, և ի դրունս քաղաքաց համարձակեալ խօսի: Յորքան ժամանակս անմեղք իցեն զհետ արդարութեան, մի՛ ամաչեսցեն. իսկ անմիտք ցանկացողք թշնամանաց՝ ամպարշտեալք ատեցին զիմաստութիւն, և դատապարտք եղեն յանդիմանութեանց: Ահաւասիկ առաջի առնեմ ձեզ զհոգւոյն իմոյ զպատգամս, ուսուցից զբանս իմ ձեզ: Քանզի կոչէի, և ոչ լուէիք. յերկարէի զբանս իմ, և ոչ անսայիք. այլ ապախտ առնէիք զխորհուրդս իմ, և յանդիմանութեանց իմոց ոչ անսայիք: Այսուհետև ես ծիծաղեցայց զկորստեամբ ձեր, և ուրախ եղէց՝ յորժամ գայցէ ձեզ նեղութիւն և պաշարումն: Եւ յորժամ հասանիցէ ձեզ յանկարծակի խռովութիւն, և կործանումն ի նմանութիւն մրրկի գայցէ. կամ յորժամ հասանիցէ ձեզ սատակումն. իցէ զի կարդայցէք առ իս, և ես ոչ լուիցեմ ձեզ. խնդրեսցեն զիս չարք, և ոչ գտանիցեն. զի ատեցին զիմաստութիւն, և զերկիւղ Տեառն ոչ խնդրեցին. և ոչ կամէին անսալ խորհրդոց իմոց, և արհամարհեցին զյանդիմանութիւնս իմ: Այսուհետև կերիցեն զպտուղս ճանապարհաց իւրեանց, և իւրեանց ամպարշտութեամբն յագեսցին: Փոխանակ զի զրկէին զտղայս՝ կոտորեսցին, և կշտամբութիւն զամպարիշտս սատակեսցէ: Իսկ որ ինձ լսէ՝ բնակեսցէ յուսով, և դադարեսցէ աներկիւղ յամենայն չարութենէ:

(Առակ Ա, 2—33)

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

Եւ տեսեալ զժողովուրդն՝ ել ի լեառն. և իբրև նստաւ անդ, մատեան առ նա աշակերտք նորա. և բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զնոսա և ասէր.

Երանի աղքատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւն երկնից: Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին: Երանի հեզոց, զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր: Երանի որ քաղցեալ և ծարաւի իցեն արդարութեան, զի նոքա յագեսցին: Երանի ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն գտցեն: Երանի այնոցիկ որ սուրբ են սրտիւ, զի նոքա զԱստուած տեսցեն: Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին: Երանի որ հալածեալ իցեն վասն արդարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից: Երանի է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ և հալածեսցեն, և ասիցեն զամենայն բան չար զձէնջ սուտ վասն իմ. ցնծացէք և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս. զի այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան զձեզ էին:

Դուք էք աղ երկրի. ապա թէ աղն անհամի, ի՞ւ յաղիցի. ոչ իմիք ազդիցէ այնուհետև, բայց եթէ ընկենուլ արտաքս և կոխան լինել ի մարդկանէ: Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք թաքչել որ ի վերայ լերին կայցէ: Եւ ոչ լուցանեն ճրագ և դնեն ընդ գրուանաւ, այլ՝ ի վերայ աշտանակի, և լոյս տայ ամենեցուն որ ի տանն իցեն: Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան, որպէս զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս, և փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս է:

Մի՛ համարիք եթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ զմարգարէս. ոչ եկի լուծանել, այլ՝ լնուլ: Ամէն ասեմ ձեզ, մինչև անցցեն երկինք և երկիր, յովտ մի որ նշանախեց մի է ոչ անցցէ յօրինացն և ի մարգարէից մինչև ամենայն եղիցի: Որ ոք լուծցէ մի ինչ ի պատուիրանացս յայսցանէ ի փոքունց և ուսուցէ այնպէս զմարդիկ՝ փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից. իսկ որ արասցէ և ուսուցէ՝ նա մեծ կոչեսցի յարքայութեան երկնից: Բայց ասեմ ձեզ, զի եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն և զփարիսեցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից:

Լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն թէ Մի՛ սպանաներ. զի որ սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի: Այլ ես ասեմ ձեզ եթէ, Ամենայն որ բարկանայ եղբօր իւրում տարապարտուց՝ պարտաւոր լիցի դատաստանի. և որ ասիցէ ցեղբայր իւր Յիմար՝ պարտաւոր լիցի ի գեհենն հրոյն: Եթէ մատուցանիցես զպատարագ քո ի վերայ սեղանոյ, և անդ յիշեսցես եթէ եղբայր քո ունիցի ինչ խէթ զքէն, թող զպատարագն քո առաջի սեղանոյն, և երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր քում, և ապա եկեալ մատուցջիր զպատարագն քո: Լեր իրաւախոհ ընդ ոսոխի քում վաղագոյն,

մինչ դեռ իցես ընդ նմա ի ճանապարհի. գուցէ մատնիցէ զքեզ ոսոխն դատաւորի, և դատաւորն դահճի, և արկանիցիս ի բանտ: Ամէն ասեմ քեզ, ոչ ելանիցես անտի մինչև հատուցանիցես զյետին նաքարակիտն:

Լուարուք զի ասացաւ. Մի՛ շնար: Բայց ես ասեմ ձեզ, թէ, Ամենայն որ հայի ի կին մարդ առ ի ցանկանալոյ նմա՝ անդէն շնացաւ ընդ նմա ի սրտի իւրում: Եթէ ակն քո աջ գայթակղեցուցանէ զքեզ, խլեա զնա և ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, և մի՛ ամենայն մարմինդ քո անկանիցի ի գեհենն: Եւ եթէ աջ ձեռն քո գայթակղեցուցանէ զքեզ, հատ զնա և ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորիցէ. և մի՛ ամենայն մարմինդ քո արկանիցի ի գեհենն: Եւ եթէ աջ ձեռն քո գայթակղեցուցանէ զքեզ, հատ զնա և ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, և մի՛ ամենայն մարմինդ քո արկանիցի ի գեհենն: Ասացաւ եթէ, Որ արձակիցէ զկին իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն. բայց ես ասեմ ձեզ եթէ, Ամենայն որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռնկութեան՝ նա տայ նմա շնալ, և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ:

Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն, Մի՛ երդնուցուս սուտ, բայց հատուսցես Տեառն զերդմունս քո: Այլ ես ասեմ ձեզ, Ամենևին մի՛ երդնուլ, մի՛ յերկինս՝ զի է աթոռ Աստուծոյ, և մի՛ յերկիր՝ զի պատուանդան է ոտից նորա, և մի՛ յԵրուսաղէմ՝ զի քաղաք է մեծի արքայի. և մի՛ ի գլուխ քո երդնուցուս, զի ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել կամ թուխ: Այլ եղիցի ձեր բան՝ Այոն այո, և, Ոչն ոչ. զի աւելին քան զայն ի չարէն է:

Լուարուք զի ասացաւ, Ակն ընդ ական և ատամն ընդ ատաման: Այլ ես ասեմ ձեզ, Մի՛ կալ հակառակ չարին. այլ եթէ ոք ածիցէ ապտակ յաջ ծնօտ քո, դարձո նմա և զմիւսն: Եւ որ կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկս քո՝ թող ի նա և զբաճկոն քո: Եւ որ տարապարհակ վարիցէ զքեզ մղոն մի՝ երթ ընդ նմա և երկուս: Որում խնդրէ ի քէն՝ տուր. և որ կամի փոխ առնուլ ի քէն՝ մի՛ դարձուցաներ զերեսս:

Լուարուք ապաքէն զի ասացաւ, Սիրեսցես զընկեր քո, և ատեսցես զթշնամին քո: Այլ ես ասեմ ձեզ, Սիրեցէք զթշնամիս ձեր, օրհնեցէք զանիծիչս ձեր, բարի արարէք ատելեաց ձերոց, և աղօթս արարէք ի վերայ այնոցիկ որ լլկեն զձեզ և հալածեն. զի եղիջիք որդիք Հօր ձերոյ որ յերկինսն է. զի զարեգակն իւր ծագէ ի վերայ չարաց և բարեաց, և ածէ անձրև ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց: Զի եթէ սիրիցէք զայնոսիկ որ սիրեն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք իցեն. ո՞չ ապաքէն և մաքսաւորք զնոյն գործեն: Եւ եթէ տայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց, զի՞նչ աւելի առնէք. ո՞չ ապաքէն մաքսաւորք և մեղաւորք զնոյն գործեն: Արդ եղերուք դուք կատարեալք, որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է:

(Գլուխ Ե, 1—48)